

Mini Lesson

Osztályközösség - “Rendben van, nem jelentelek be”**TÉMA**

Írott és íratlan szabályok az osztályközösségben

KOROSZTÁLY

3-4. osztály

IDŐTARTAM

2x45 perc

JAVASOLT TANTÁRGYAK

Magyar nyelv és irodalom, erkölcsan

FELADATLEÍRÁS

A feladat során a tanulók gondolkodnak és véleményt nyilvánítanak olyan, az osztályközösség életében fontos témákról, mint az írott és íratlan szabályok, valamint az adott szó betartásának fontossága. A gyerekek egy videóinterjú részletéből kiindulva megvizsgálják és elemezik egy iskolai konfliktushelyzetet és olyan szabályokat, szokásokat gyűjtenek, amelyek a bizalom és biztonság légkörét biztosítják a közösségben.

Az itt tárgyalt téma összekapcsolható (hiszen szorosan összefüggnek) a Konfliktushelyzetek - “Hát akkor miért?!” című modullal.

Megjegyzés: A feladatleírásban a tanítási-tanulási folyamat egymásra épülő egységeinek sorrendjét számozással jelezzük, a betűjellel ellátott feladatok a tanító pedagógiai céljai és az osztály nyitottsága, érdeklődése szerint választhatók.

TANTERVI KAPCSOLÓDÁSOK

NAT 2020 - Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyama számára

TANULÁSI CÉLOK**MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM**

Témakör: Helyem a világban

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Kulturális értékek megismerése és tisztelete. Együttműködés, közösségformálás. Kulturált véleménynyilvánítás. Mások véleményének elfogadása. Szólások, szóláshasonlatok, közmondások. Írásbeli szövegalkotó képesség fejlesztése.

ERKÖLCSTAN

Témakör: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A társas szabályok értelme, célja, értelmezése. Közösségi szabályalkotási és -értékelési technikák alkalmazása. A befogadó és együttműködő közösség jellemzőinek feltárása.

TANANYAGFEJLESZTŐ

Fonyódi Gábor

Mini Lesson

Osztályközösség - "Rendben van, nem jelentelek be"

Bevezetés

AZ ÍGÉRET MOTÍVUMA A MESÉKBEN

- A) *Ki mondhatta? Melyik meseillusztrációhoz társítod a mondatokat? Mi a közös a jelenetekben?*
(1. melléklet)

1. Engedj el és úgy megjutalmazlak, hogy nem bánod meg soha életedben.

2. Ha kiszabadítasz innen, teljesítem három kívánságod.

3. Kegyelemazz életemnek! Meglátod, egyszer még a segítségemre leszek!

4. Ha meggyógyítod a lányom, neked adom fele királyságom. kapunk „cserébe”?

Önálló vagy pármunka: *Párosítsd az idézetek számát a szóbuborékok betűjelével!*

- B) Beszélgetés az illusztrációk megidézte mesehelyzetekről a tanító irányításával, melynek célja, megfejtetni a közös motívumot.

Ráhangelódás

SZÓLÁSMONDÁSOK AZ ÍGÉRET TÉMAKÖRÉBŐL

1. Szólásmondások jelentése

Mit jelentenek az alábbi szólásmondások?

Szavát adja.

Állja a szavát.

Megszegte a szavát.

Adott szó kötelez.

Sokat ígér, keveset ad.

Egy adok többet ér három ígérdelemnél.

Az ígélet szép szó, ha megtartják úgy jó.

Mini Lesson

Osztályközösség - “Rendben van, nem jelentelek be”**2. Szólásalkotás jelentésmeghatározással**

Próbáljunk meg mi is a fentiekhez hasonlót alkotni az ígéret betartásának fontosságáról!

(A szövegalkotás történhet önálló, pár- vagy csoportmunkában.)

A) Mondatfajták szerint, pl.:

Kijelentés: *Ígéret és emlékezet együtt jár.*

Kérdés: *Ki hisz annak, ki a szavát nem tartja?*

Felszólítás: *Csak olyat ígérj, amit be is tartasz!*

B) Az ígéret szép szó, ha megtartják úgy jó mintájára, rímes formában:

pl. Csak az a barát, ki állja a szavát. Ki a szavát nem tartja, nem lesz annak barátja.

Gyűjtőmunka**1. FILM MEGTEKINTÉSE**

Áhel Lily videóinterjú-részletének megtekintése. Első reakciók meghallgatása, beszélgetés.

- *Mit gondolsz az állításról: Vali csak azt tette, ami a feladata volt.*
- *Milyen szabályt sért Vali magatartása?*
- *Kinek a vétkét érzed súlyosabbnak: Liliét (leckehiány) vagy Valiét (ígéretszegés)?*
- *Mit tennél, ha Vali és Lili osztálytársa lennél, és szemtanúja lennél az esetnek?*

Plusz töprengés:

- *Mi a lényeges különbség a kisfilm története és a leírt eset között? (2. melléklet)*
- *Mi lehetett Vali ígéretszegésének oka?*

Első óra tervezett vége.

Mini Lesson

Osztályközösség - “Rendben van, nem jelentelek be”

Jelentésteremtés

ÍROTT ÉS ÍRATLAN SZABÁLYOK

1. Mi a különbség az írott és az íratlan szabályok között?

A két szabályrendszerre jellemző tulajdonságokat frontálisan vagy csoportmunkában rendszerezzük. A tulajdonságokat a tanulók papírcsíkokon kapják meg. (3. melléklet)

A feladatvégzés során a tanító aktív, irányító szerepe javasolt, hiszen ennek a korosztálynak még nehéz önállóan a két szabályrendszer közötti különbséget érzékelni, megkülönböztetni.

A kész táblázat a tulajdonságokkal:

ISKOLA SZABÁLYAI „írott szabályok”	OSZTÁLYKÖZÖSSÉG SZABÁLYAI „íratlan szabályok”
szigorúbb	megengedőbb
betartása kötelező	betartása javasolt
betartását a tanító felügyeli	betartására a tanulók figyelnek
a biztonság légkörét biztosítja	a bizalom légkörét biztosítja
az egész iskolára érvényes	az osztályban érvényes
állandó	változtatható
az osztályközösségtől függetlenül létezik	az osztályközösség hozza létre
megszegésének következménye: figyelmeztetés, beírás	megszegésének következménye: esetmegbeszélés

Megjegyzés: az írott és íratlan szabályok elnevezés a gyerekek számára nehezen értelmezhető és félrevezető lehet, ezért célravezetőbb az iskola-osztály megkülönböztetés mentén megközelíteni a témát.

2. Iskolai helyzetek

Írott vagy íratlan szabályt sértenek a röviden ismertetett iskolai helyzetek? (4. melléklet)

A) Frontális megbeszélés: a gyerekek a tanító irányításával, rávezető kérdései segítségével formálnak véleményt és döntenek.

B) Csoportmunka: a tanulók csoportokban vitatják meg az eseteket és közösen döntenek besorolásukról. A munka végén a csoportok ismertetik döntésüket, eltérő álláspont esetén vitáznak, érvelnek.

3. Iskolai helyzetek 2.0

A példatár kiegészítése a tanulók által írt további iskolai történetekkel.

Beszéljük meg a gyerekekkel, hogy itt nem cél az „árulkodás”, csak az osztályban nem létező neveket lehet a szereplőknek adni, de a leírt szituációkban így is felszínre kerülhetnek eddig feldolgozatlan esetek, ami adott esetben körültekintést igényel a tanító részéről.

Mini Lesson

Osztályközösség - “Rendben van, nem jelentek be”

Reflektálás

AZ OSZTÁLY ILLEMKÓDEXÉNEK MEGALKOTÁSA

Fogalmazzatok meg egy-két olyan szabályt, aminek betartása nagyon fontos az osztályközösségünkben! Ha befejeztétek, ezeket a mondatokat összegyűjtjük, hogy az ötletekből később saját illemkódexet készíthessünk.

Az illemkódex elkészítése meghaladja az itt rendelkezésünkre álló időkeretet, hiszen egy többhetes, sőt, a tanév során újra és újra aktiválható folyamatról van szó, de a projekt elindításához remek támpontot adhat az itt megkezdett munka.

Most csak vázlatos áttekintést adunk a szerteágazó, helyi adottságok és osztálykörülmények által is formált projektről.

1. Osztályspecifikus problémák, konfliktusok számbavétele.
2. A problémák rendszerezése, háttérokok feltárása.
3. A szabályalkotás szempontjai, szövegvariánsok megvitatása, tömörítés, összevonás.
4. Szabályok elfogadtatása a közösség minden tagjával (aláírás), ünnepélyes életbeléptetés.
5. A tanév során (esetmegbeszéléseken, osztályfőnöki órákon, beszélgetőkörökben) folyamatos reflektálás a szabályokra, ha szükséges: módosítás, bővítés.

Megjegyzés: Fontos hangsúlyozni, hogy az illemkódexnek nem célja meglévő iskolai szabályok és ideális tanórai viselkedési minták „alulról jövő” megerősítése, újrafogalmazása, inkább arra hivatott, hogy az osztályközösség tagjai közötti kölcsönös egymásra figyelmet és összetartást megteremtse, erősítse!

Kapcsolódó olvasmány: A békakirály (5. melléklet) - Szövegfeldolgozás. Leckének is adható feladat.

Mini Lesson

Osztályközösség - “Rendben van, nem jelentelek be”

Mellékletek

1. melléklet

Mellékletek

1. melléklet

A BAGDADI TOLVAJ

Magyar Diafilmgyártó Vállalat, 1963

AZ OROSLÁN ÉS A KISEGÉR

<https://dlpng.com/png/1525843>

A KISKONDÁS

Magyar népmesék – Kecskemétfilm Kft.

AZ ÖREG HALÁSZ ÉS A NAGYRAVÁGYÓ FELESÉGE

<https://www.pichler-training.at/>

2. melléklet

Volt Vacskamatinak egy nagyon jó barátja, egy kisiú. Megbeszélték, hogy délután elmennek moziba. A kisiú nagyon boldog volt, a megbeszélt találkozóra pontosan megérkezett, még két fagylaltot is vett, egyet magának, egyet Vacskamatinak.

Múlt az idő, a kisiú álldogált a sarkon, a saját fagylaltját elnyalogatta, a másik kezében meg szorongatta Vacskamatiét. De Vacskamati csak nem jött.

A fagylalt már olvadozni kezdett, csöpögött az aszfaltra. De Vacskamati csak nem jött.

Eolvadt a fagylalt, már csak a lucskos tölcscért szorongatta a kisiú, de Vacskamati csak nem jött.

Mert mi történt? Elindult ugyan Vacskamati a találkozóra, de útközben találkozott egy másik barátjával, aki éppen a Vidám Parkba igyekezett.

- Jaj de jó - kiáltotta Vacskamati -, megyek veled!"

A kisiút azon nyomban el is felejtette.

/Lázár Ervin: Bemutatkozunk – részlet/

Mini Lesson

Osztályközösség - “Rendben van, nem jelentek be”
Mellékletek

3. melléklet

✂			
betartása javasolt		az osztályközösségtől függetlenül létezik	
betartását a tanító felügyeli		a bizalom légkörét biztosítja	
változtatható	szigorúbb	az egész iskolára érvényes	
az osztályban érvényes		az osztályközösség hozza létre	
betartására a tanulók figyelnek		megengedőbb	állandó
megszegésének következménye: figyelmeztetés, beírás			
betartása kötelező		a biztonság légkörét biztosítja	
megszegésének következménye: esetmegbeszélés			

4. melléklet

✂	
a.	b.
A büfé előtt Panna és Sári összevesznek azon, hogy ki volt előbb a sorban. Az indulatos Panna kilöki Sárit a sorból.	Áron az osztályteremben büszkén mutatja új focilabdáját. Az udvaron ő határozza meg, ki focizhat vele.
c.	d.
Zolinak leesett a tolltartója, ceruzái szanaszét gurultak a földön. Dani, a padszomszédja közömbös tekintettel nézi, ahogy összeszedi az írószereit.	Eszti elárulja Leának a titkát. Lea nem sokkal később izgatottan meséli Gabinak: - Képzeld, mit mondott nekem Eszti...
e.	f.
Kata a szünetben kiveszi Marci uzsonnás dobozából a csokit, és se szó, se beszéd, megeszi.	Ábel a matek témazáró dolgozat alatt leleste a megoldást az előtte ülő Tomiról.
g.	h.
Lili elfelejti megírni a fogalmazásból kapott leckéjét. Amikor reggel megérkezik az iskolába, hirtelen eszébe jut a fogalmazás, és gyorsan megírja az első óra előtt.	Vali egy értékes festékért cserébe megígéri Lilinek, hogy nem jelenti a tanárnak a reggeli lecke pótlást. Elteszi az egész festékkészletet, aztán mégis jelenti az esetet.

Mini Lesson

Osztályközösség - “Rendben van, nem jelentelek be”**Mellékletek**

---

5. melléklet

A BÉKAKIRÁLY

Élt egyszer egy öreg király; s volt egy olyan szép leánya, hogy még a Nap is elcsodálkozott, ha rásütött.

A palota kertjében, az egyik hársfa alatt volt egy kút. A királylány gyakran leült a kávéjára pihenni.

Gyakran játszott a kút mellett a kedvenc aranygolyócskájával. Feldobta, elkapta, újra feldobta, ez volt a legkedvesebb játéka.

Történt egyszer, hogy amint így játszadozott, túl magasra dobta a go-lyót. Nem tudta elkapni, az aranygolyócska beesett a kútba. A királylány már csak a loccsanását hallotta. Sírt keservesen a királylány, amiért elvesztette a golyócskát.

Egyszer csak megszólalt valaki:

– Miért búslakodsz, szép királykisasszony?

A királylány körülnézett, de csak egy csúnya, kövér békát látott a kút kövei között.

– Te szóltál az előbb? – kérdezte csodálkozva.

– Bizony én! – felelte a béka. – Azt kérdeztem, hogy mi nyomja a szívedet.

– Beleesett az aranygolyócskám a kútba, azt siratom.

– Ha csak ez a baj, visszahozom én a játékodat. Előbb azonban mondd meg, mit adsz, ha segítek!

– Amit csak akarsz, királyi ruhámat, gyöngyömet-gyémántomat, még az aranykoronát is a fejemről!

– Nem kell nekem semmi ezek közül. Csak azt kívánom, hogy a ját-szópajtásod lehessenek. Ültess az asztalodhoz, etess a tányérodából, itass a poharadból, altass az ágyadban! Ha ezt megígéred, akkor fölhozom a kútból az aranygolyócskádat.

– Mindent megteszek, amit csak kívánsz – mondta örvendezve a királylány.

Magában azonban ezt gondolta: „Ugyan mit fecseg ez a buta béka! Csak nem képzelem komolyan a dolgot? Hogy lehetne pajtásom, ha egyszer odalent kuruttyol a vízben?”

A béka lebukott a kútba, és máris előbukkant; szájában az arany-golyóval. Odatotyogott vele a gyepre, és a lány elé gurította.

Annak nagyot dobbant a szíve az örömtől, amint kedves játékát viszontlátta. Fölkapta, és elszaladt vele. A békára ügyet se vetett többé.

Mini Lesson

Osztályközösség - “Rendben van, nem jelentek be”

Mellékletek

Másnap ebédnél a királykisasszony jóízűen falatozgatott az aranytányér-jából. Egyszerre csak valami furcsa placcsogás hallatszott odakint a már-vány-lépcsőn. Azután kopogtattak az ebédlőterem ajtaján, és valaki azt kiáltotta:

– Kis királylány, nyiss ajtót! Én vagyok itt, nem hallod?

– Neked szólnak, édes lányom – mondta a király –, eredj, nézd meg, hogy ki az.

A királylány nem szívesen mozdult a helyéről, de hát az édesapjának nem mondhatott ellent. Kinyitotta egyarasznyira az ajtót, de nyomban be is csapta, és halotthalványan szaladt vissza az asztal mellé.

– Mi az, édes lányom? – kérdezte a király. – Mitől ijedtél meg annyira? Talán egy óriás van odakünn, és el akar rabolni?

– Jaj, dehogy, édesapám – felelte a királylány –, nem óriás az, csak egy rusnya béka.

– És mit akar tőled az a béka?

Mit tehetett mást a királykisasszony? Elmondott mindent töviről hegyire.

Mire végére ért a történetnek, a szeme tele lett könnyel, és úgy rebegte:

– Jaj, ha én ezt tudtam volna! De sosem gondoltam, hogy kibúvik a kútból, és utánam jön!

Akkor a béka megint kopogtatott, és másodszor is bekiáltott:

Elfeleddet, mit ígértél

tegnap künn a kút vizénél?

Kis királylány, nyiss ajtót!

Én vagyok itt, nem hallod?

Hogyne hallotta volna szegény! Az édesapja ráparancsolt:

– Amit megígértél, meg is kell tartanod! Menj, és engedd be!

A királylány ajtót nyitott, a béka meg nyomban beugrott, és leült a lány széke mellé.

– Végy föl magad mellé! – kiáltott a rémült királykisasszonyra.

Az tétovázott, de a király megint rászólt:

– Ígéret szép szó, ha megtartják, úgy jó!

Erre aztán fölvette. Hanem a béka nem érte be ennyivel. A székről fölkíváncsozott az asztalra, onnan szólt:

– Told közelebb a tányérod, hogy egy tálból ehessünk, ahogy megígérted!

Azzal jóízűen nekilátott a falatozásnak, nem sokat törődött vele, mit szól hozzá a királylány. Evett a tányérjából, ivott a poharából, s mikor már jóllakott, azt mondta:

Mini Lesson

Osztályközösség - “Rendben van, nem jelentelek be”

Mellékletek

– Ettem-ittam eleget, most aztán pihennék egyet. Vigyél a szobádba, vesd meg nekem a selyemágyad, hadd aludjam.

A kiráylány sírva fakadt; úgy irtózott ettől a hideg békától. A király azonban haragosan ráncolta a homlokát:

– Ha a bajban jó volt, ne vesd meg a baj múltán sem!

Szegény kis kiráylány megfogta a békát, fölvitte a szobájába, és letette a sarokba. A békának azonban ez nem volt elég.

– Én is olyan kényelmesen akarok aludni, ahogyan ti alusztok, jó puha ágyban, nem itt a sarokban – szólt.

Erre a kiráylány kénytelen-kelletlen felemelte a békát, és akárhogy is irtózott tőle, ágyába fektette.

– Nesze, rusnya jószág! De most aztán nyugton maradj!

– Nyugton maradok, csak előbb még csókolj meg!

A szegény kiráylány ágyba fektette a békát, majd behunyta a szemét, s undorodva megcsókolta.

Abban a szempillantásban híre-nyoma se volt többé békának. A királykisasszony egy daliás, szép szemű, mosolygó királyfit látott maga előtt.

– Egy gonosz boszorkány békává varázsolt; te vagy az egyetlen a világon, aki megszabadíthatott a varázslattól – mondta. – Most aztán felelj! Állod-e, amit ígértél? Elfogadsz-e pajtásodnak; nem is pajtásodnak, de hites társadnak?

A kiráylány igent mondott. Még aznap este megtartották a lakodalmat, és másnap hazatértek a királyfi országába.

Még ma is élnek, ha meg nem haltak.

(Grimm testvérek)